

moč prav ničesar potegniti. Toliko boljše, ker za Špacapanovo sicer ni značilna. Pa čeprav so »dnevi dolgi pet pedi«.

Kaj navsezadnje preostane bralcu, ki skupaj z avtorico ugotovi, da »ne morem, / ne morem duši / tega sveta /

vdahniti / česa svojega«? Skorajda ni kaj reči. Morda je to sploh nemogoče. In prav verjetno je že veliko, če to dušo lahko sploh zaslutimo. Vsaj kdaj.

Lucija Stepančič

Knjiga sočutja in solidarnosti

Milan Dekleva: *Reševalec ptic*, Cankarjeva založba, Ljubljana 1999

Po dveh kratkih delih *Oko v zraku* (1997) in *Pimlico* (1998) je to tretja prozna knjiga Milana Dekleve. Kdor je morda mislil, da bo Dekleva po prvih prozah krenil v smer pripovedništva, pri kakršnem nazadnje pristane večina

resnih piscev, to pa je modernizirana oblika »epike«, se je malo zmotil. Dekleva je za zdaj raje ostal bližje poeziji kot »epiki«, mislim, da bližje kot v omenjenih prvih knjigah. Naj se takoj zapiše, da s tem ni zagrešil napake – nastala je dobra knjiga, četudi stilno ni ravno napisana v enovitem toku. Zgodba, recimo, ki je dala tudi naslov vsej zbirki, slogovno ni istovetna *Z bližkom v krempljih*. A to ni tako usodno...

Knjigo bo gotovo z večjim zanimanjem bral tisti, kdor ob zgoraj navedenih delih pozna tudi vsaj nekaj zadnjih avtorjevih pesniških zbirk, kot so *Nagovarjanja*, *Jezikava rapsodija* ali *Preseženi človek* (kolikor slednje ne prištevamo kakšni drugi zvrsti). Tu je v marsičem zakoličen teren, kjer živijo tudi njegovi liki iz pričujočih tekstov, čeprav najbrž še dlje na robu ali bližje tisti neznosni meji, ki pomeni eksistencialno (če ne že kar eksistenčno) katastrofo »odhajajočega človeka«, kot je v tej zvezi mogoče uporabiti neko sintagmo iz *Preseženega človeka*. To pa je človek s »konca metafizike« in s tem v zvezi konca vsega tistega, kar je menda generiralo veliko zgodbo in velike ideje za prihodnost: zdaj smo na robu razvoja, kjer pa vendar nismo brezčutni do metafizičnega, neskončnega, kjer ljubezen še vedno predstavlja

življenjski temelj in nas hrepenenje po lepem hrani s poezijo, a kjer smo smrtno ogroženi zaradi ekološke krize ali genske manipulacije, zmedeni od števil in slik visoke kibernetike ter moči birokracije, nezgrešljivo zaznamovani od medijske (kulturne) presije ... Pred kuliso te resničnosti nekdo zaradi »nepreverjenega računa« doživi svoj erotični zlom, nekdo drug zaradi neskajljene otroške senzibilnosti izroči svoje bivanje pticam, tretji v znanstvenofantastični ekološki kataklizmi razkrije nujno (svoje) preživetja, peti ... ali zadnji sestavlja slovar vetrov, dadaistični slovar slovarjev, ki je zajel že vse izraze za veter, razen tistega o »prenovi in humanizmu«...

Če je to nekaj mejnih tematskih točk te knjige, pa se sicer znotraj njihovega okvira javljajo tudi bolj vsakdanje, kot recimo tista z zgodbo *Z bliskom v krepmljih*, ki spregovori o nasilju v šoli, ali *Izpoved pomembnega človeka* ali *Pogled nazaj, pogled naprej* – s pozorišnih gospodov in stisko odrinjenih v novi družbi. Toda ob različnosti likov jih menda večino povezuje izjemno notranje čutenje – odnos do nadstvarnega, do časa, paradoksa fizičnih pojavov, minevanja, ubožstva človeka, živega sveta ... V najboljših predelih je to knjiga sočutja in solidarnosti z ogroženimi, ubožnimi, melanholičnimi.

Kar bi lahko bilo preveč enostavno, če jih Dekleva ne bi zapisal kot pesnik; ja, morda mestoma celo bolj kot v kakih svoji zbirki je tu izpričal veliko jezikovno domiselnost, zaradi česa so ta besedila prej pesmi v prozi kot klasične kratke zgodbe – pogosto z zabrisano fabulo, s komaj naznačenimi obrisi nastopajočih, zato pa s toliko bogatejšo

metaforiko in izrazno svežino. Občasni lascivni ali banalni vložki ne načenjajo tega izbranega jezikovnega tkiva.

V naravi kratke zgodbe je, da iz fragmenta zmodelira privid univerzuma, v katerem se pojavi živi človek s preverljivo resničnostjo in razvidno idejo. To se je posrečilo večini teh tekstov, kot so recimo *Reševalec ptic*, *Demon glasbe*, *Za kužno zaveso*, *Hommage prevaranemu dekletu*, *Metla ciganka*, *radi-ranka velikanka*, *Privid z oleandrom*, *Momlogolmom* ...

»Modri planet je, poljudno in ponostavljeno rečeno, zavrnil človeka kot tujek in se odločil, da bo kozmično odisejado nadaljeval brez nas.«

»Kaj je torej resnica? Da nas veže strah, globina neznanega, nedoumljivost čiste odsostnosti? Ki ji nikdar ne dorasemo? Ker se vse, kar ljubimo, že v zasnutju izmakne?«

Iz grozne osame pa se Deklevov »junak« ne posveča toliko kritiki ali uporu zoper mogočni svet kot pozornosti do šibkih, nezaščitenih bitij: čustveno jim namenja svojo solidarnost in varstvo, pa bodisi da gre za preobčutljive, zatirane »melanholike«, rastline ali ptice. To je eno glavnih vsebinskih jeder knjige, zavito v fino tkano govoričo; da kdaj ne bi zašla v poceni sentiment, ji preprečuje groteskna forma, tj. drža govorca oziroma poročevalca (momlogolmom).

Jože Horvat